

№ 59 (21072)

2016-рэ илъэс МЭФЭКУ

МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 7

кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижьугьотэштых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Экономикэм, социальнэ Іофыгъохэм атегущыІагъэх

Экономикэм хэхьоныгъэхэр ышІынхэм ыкІи республикэм социальнэ зыпкъитыныгъэ илъыным афэгъэзэгъэ комиссием зичэзыу зэхэсыгьоу тыгьуасэ и Гагьэм тхьамэтагьор щызэрихьагъ Адыгэ Республикэм и Премьерминистрэу КъумпІыл Мурат.

Апэрэ Іофыгъоу къэзэрэугьоигьэхэр зытегущы агьэхэр экономикэм хэхъоныгъэхэр ышІынхэм ыкІи республикэм социальнэ зыпкъитыныгъэ илъыным фытегъэпсыхьэгъэ планым ипроект гъэцэкагъэ зэрэхъущтыр ары. Мыщ епхыгъэу къэгущы агъ АР-м эконо-

микэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу ЛІыхэсэ Махьмудэ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, 2016-рэ илъэсым тельытэгъэ мыщ фэдэ планэу УФ-м и Правительствэ ыштагъэм къызэригъэнафэу, къэралыгъом исубъектхэм мы лъэныкъомкІэ гухэлъэу яІэхэр

гъэпсыгъэнхэ фае. Ащ къыдыхэлъытагъэу экономикэм хэхъоныгъэхэр ышІынхэм ыкІи шъолъырым социальнэ зыпкъитыныгъэ илъыным апае анахьэу анаІэ зытырагъэтыщт Іофыгъохэр республикэм щагъэнэфагъэх. Адыгеим игъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм ягъусэу планым изэхэгъэуцон чанэу хэлэжьагь Урысые общественнэ движениеу «Народнэ фронтым» ирегиональнэ къутамэу Адыгеим щыІэр. ЦІыфхэм офшіэпіэ чіыпіэхэр ягъэгъотыгьэнхэр, фэгьэкІотэныгьэ зи-Іэхэм ящыкІэгъэ Іэзэгъу уцхэр игьом аlэкlэгьэхьэгьэнхэр, республикэ бюджетым ифедэкъэкІуапІэхэм ахэгьэхъогьэныр, предпринимательствэ цІыкІумефь учеты едмыты хъугъэныр, цІыфхэм щыІэкІэпсэукІэ амалэу яІэхэр нахьышІу шІыгъэнхэр, нэмыкІ лъэныкъохэри планым ипроект къыды-

федеральнэ планым диштэхэу

хэлъытагъэх. АР-м и Премьер-министрэ анахьэу ынаІэ зытыридзагьэр предпринимательствэм епхы-

гъэ Іофыгъохэр ары. – Республикэм ит предприятие инхэм, бизнес цІыкІум ыкІи гурытым хэщагъэхэм ямызакъоу, унэе хъызмэтшапіэ къызэіузыхы зышіоигьохэм сыд фэдэрэ лъэныкъокІи ІэпыІэгъу тафэхъуныр пшъэрылъ шъхьаІэхэм ащыщ, къыІvагъ КъvмпІыл Мvрат. — Ащ фэдэ екіоліакіэм ишіуа- рэкіощтыр пащэм къыхигьэщыгь.

гъэкіэ, Іофшіэпіэ чіыпіакіэхэр тиІэщтых, бюджет зэфэшъхьафхэм къарыхьэрэ хэбзэlахьхэр нахьыбэ тшІынхэ тлъэкІыщт. Экономикэм хэхъоныгъэхэр ышІынхэм ыкІи республикэм социальнэ зыпкъитыныгъэ илъыным фэlорышlэщт планым къыдыхэлъытэгъэ Іофтхьабзэхэр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэм пае отраслэхэм япащэхэм пшъэдэкІыжь зэрахьырэр къагурыІозэ, къатефэрэр агъэцэкІэн фае. ЫпэкІэ тыплъэным, гумэкІыгъоу, щыкІагьэу щыІэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэм, тиціыфхэм щыіэкіэ-псэукізу яіэр нахьышІу шІыгъэным мэхьанэшхо зэря зыщыдгъэгъупшэ хъущтэп. Ащ дакІоу къоджэ псэупіэхэм адэс ціыфхэм Іоф ашІэным, зызэраІыгьыжьыщтым пылъынхэм фэтыузэнкіынхэ фае. Ащ пае ахэм тишІуагъэ ядгъэкІын тлъэкІыщт, ащ къыдыхэлъытагъ унэе хъызмэтшІапІэ къызэІузыхы зышІоигьохэм ІэпыІэгъу афэхъущт кредит мыинхэр аlэкlэгъэхьэгъэнхэр. Джащ фэдэу тишъолъыр къихьэрэ инвестициехэм зэрахэдгъэхъощтым тыпылъын фае.

АР-м и Премьер-министрэ къызэриІуагъэмкІэ, къуаджэм дэсхэм Іофшіэным еплъыкіэ тэрэз фыряІэнымкІэ щысэ дэгъу къэзыгъэлъагъохэрэр станицэу Ханскэм щыпсэухэрэр арых. Мыхэм гъэфэбапІэхэр бэу ашІых, жьэу хэтэрыкІхэр къагъэкІых, ахэр ащэх, яунагъохэр раlыгъыжьых. Ащкlэ Мыекъопэ къэлэ администрациери ІэпыІэгъу афэхъу. НэмыкІ псэупіэхэми мы екіоліакіэр ІэубытыпІэ ашІэу яІофшІэн загъэпсыкІэ ишІогъэшхо къызэ-

Адыгеим щыпсэухэрэм Іэзэгъу уцхэр игъом ыкІи икъоу аІэкІэгъэхьэгъэнымкІэ Іофхэм язытет зыфэдэм къытегущы-Іагь АР-м псауныгьэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем. Ащ къызэри-ІуагъэмкІэ, ыпкІэ зыхэмылъ медицинэ ІэпыІэгъур цІыфхэм ягъэгъотыгъэным ипрограммэ игъэцэкІэн блэкІыгъэ илъэсым сомэ миллион 803-м ехъу пэ-Іуагъэхьагъ. 2014-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар процент 25кІэ нахьыб. Министерствэм зэхищэгъэ аукционхэм яшІуагъэкІэ, сомэ миллион пчъагъэ къагъэнэжьын алъэкІыгъ. А ахъщэмкІэ медикаментхэр къащэфыгъэх. Врачым къыритхыкІыгьэ рецептымкІэ ыпкІэ хэмылъэу е фэгъэкІотэныгъэ фашІызэ Іэзэгъу уцхэр аратынхэм ифитыныгъэ яІэу икІыгъэ илъэсым икІэухым Адыгеим нэбгырэ 39660-рэ щыпсэущтыгъэ. ФэгъэкІотэныгъэ зиІэу Адыгеим щыпсэухэрэм Іэзэгъу уцэу ящык агъэхэр ягъэгъотыгъэнхэм зэкlэмкlи сомэ миллион 314,4-м ехъу тырагъэкІодагь. Зизакъоу псэухэрэ нэжъ-Іужъхэм ыкІи ежь-ежьырэу зифэю-фашіэ зымыгъэцэкіэжьышъухэрэ нэбгырэ 4500-мэ Іэзэгъу уцхэр яунэхэм афащагъэх. БлэкІыгъэ илъэсым къыкІоцІ Іэзэгъу уцхэм ауасэ къызэрэхэхъуагъэр, республикэм икъоджэ псэупІэхэм фельдшерхэр зэращимыкъухэрэр гумэкІыгьо шъхьаІэу министрэм къыгъэнэфагъэх. ЫпэкІэ зэрэщытыгъэм фэдэу, медицинэ сэнэхьатыр зэзыгьэгьотырэ ныбжьыкІэхэр кадрэхэр зыщимыкъурэ чіыпіэхэм зэрагъакіощтыгъэхэм, ащ зи бырсыр къызэрэпымыкІыщтыгъэм къыфэгьэзэжьыгьэ хъумэ ишогьэшхо къэкІощтэу Р. Мэрэтыкъом ылъытагъ.

— Іэзэгъу уцхэр зыщащэрэ аптекэхэр республикэм ит псэупіэхэм зэкіэми адэтынхэ фае. Мы уахътэм а пшъэры лъыр икъу фэдизэу гъэцэкlагъэ хъурэп. Арышъ, гумэкІыгьор дэгъэзыжьыгъэным пстэуми тынаІэ тедгъэтын фае. Медицинэм иучреждениехэм язэтегъэпсыхьан мы аужырэ илъэсхэм ахъщэшхо пэјудгъэхьагь, джы ахэм шІуагьэ къытэу Іоф ашІэныр, цІыфхэм яфэю-фашіэхэр зэрифэшъуашэу зэшІуахынхэр пшъэрылъ шъхьа!, — къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

Зэхэсыгъом къыщаІэтыгъэ Іофыгъохэм япхыгъэу комиссием хэтхэм унэшъо гъэнэфагъэхэр ашІыгъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам. Сурэтыр А. Гусевым тыри-

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ и Указ

Медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфијорэр Дж. А. Атэжьыхьым фэгъэшъошэгъэным ехьыліагъ

Адыгэ Республикэм ыпашъхьэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрэщыри эхэм ык и илъэсыбэ хъугъэу юф зэриш эрэм афэші медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиюрэр Атэжьыхьэ Джэбраил Асхьад ыкъом — Шэуджэн районымкіэ пшъэдэкіыжьэу ыхьырэмкіэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществэу «Асхан» зэхэзыщагъэм фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 4, 2016-рэ илъэс

Адыгэкъалэ иактив изэІукІэу бэмышІэу щы-Іагъэм къырагъэблэгъагъэх, иІофшІэн хэлэжьагъэх къалэм инароднэ депутатхэр, иадминистрацие щылажьэхэрэр, ІофшІэпІэ зэфэшъхьафхэм япащэхэр, заомрэ ІофшІэнымрэ яветеранхэр, тылым щыІагъэхэр, бизнесым пылъхэр, Адыгэ Республикэм и Парламент идепутатхэм ащыщхэр. Къалэм исоциальнэ-экономикэ хэхьоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэмкІэ 2015-рэ илъэсым ІофшІагъэу яІэхэм афэгъэхьыгъэ доклад ащ къыщишІыгъ, тапэкІэ хэхьоныгъакІэхэр зэрашІыщтым фэшІ зэрэлэжьэщтхэми къатегущыІагъ къалэм имэрэу Хьатэгъу Налбый.

Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкlэ, санкциехэу тикъэралыгъо къырашылагъэхэм, чlыдагъэм ыуасэ къызэреlыхырэм, нэмыкl къиныгъохэм апае къэмынэу lофышlэ коллективхэм республикэм и Ліышъхьэу Тхьакlущынэ Аслъанрэ Премьерминистрэу Къумпіыл Муратрэ яlэпыlэгъоу илъэсэу къызэтынэкlыгъэм кlэух дэгъухэр фашіыгъэх, щыlэныгъэм исыд фэдэрэ лъэныкъо пштагъэми, гъэхъэгъэшіухэр яlэх.

Гъэрекіо сомэ миллиардрэ миллион 200-рэ аосэ промышленнэ товар Іуагъэкіыгъ, ціыфхэм яфэіо-фашіэхэр афагъэцэкіагъэх. Ар ыпэрэ илъэсым Іофшіагъэу яіагъэм процент 30-м ехъукіэ, ежьхэм пшъэры-

хэм къаращырэ гъомылапхъэхэм тащымыгугъынэу, ахэм ачіыпіэкіэ тэ тфикъущтыр къэтылэжьынэу шіыгъэным фэші чіыгоу яіэр зэкіэ зэрифэшъуашэу зэралэжьыщтыр докладчикым къыіуагъ.

Къалэм иэкономикэ зыкъегъэlэтыгъэнымкlэ анахь гугъэпlэ шъхьаlэу яlэр предпринимательствэ цlыкlур ары. Ахэм афэдэхэу яlэр 190-рэ, унэе предпринимательхэри 650-рэ мэхъух. Ахэм рэхьатэу, зыпкъ итэу, федэ къатэу loф ашlэным анаlэ тырагъэтызэ, гъэрекlо ахъщэ Іэпыlэгъоу сомэ миллиони 2,3-рэ аратыгъ.

Къалэм ибюджет хэхъоныгъэ егъэшІыгъэнымкІэ, щыпсэухэрэм ІофшІэн ягъэгъотыгъэ-

лъэу зыфашіыжый тъагъэм фэди 3,9-кіэ нахый. Мы гъэхьагъэхэм анахь зиіахьышіу хэлъхэр ООО-хэу «Краснодарзернопродуктыр», «Перлитыр», «АСБИР-р» арых.

ЖъокІупІэ гектар 1236-рэ ныІэп яІэр. Н. Хьатэгъум къызэриІуагъэмкІэ, ащ щыщэу гъэрекІо лэжьыгъэхэр зыщашІэгъагъэр гектар 1215-рэ. Ыпэрэ илъэсым елъытыгъэмэ, ар нахьыбэми, непэ ІэкІыб къэрал-

нымкіэ инвесторхэм мэхьанэшхо аратызэ ахэр къырагьэблагьэх, ящыкіэгьэ амалхэр арагьэгьоты. Гъэрекіо изакьоу ахэм сомэ миллиони 130,6-рэ къалэм ихэхъоныгьэхэм апэіуагьэхьагь. 2014-рэ ильэсым ельытыгьэмэ, ар миллион 28-кіэ нахьыб. Ащ хэмытэу пындж заводым гьэцэкіэжьынышхохэр рашіыліагьэх. Ащи сомэ миллиони 150-рэ текіодагь. Джы мазэ

КІ**эуххэр** ашіэщтхэр

къэс заводым пынджэу къыдигъэк ыщтыр тонн миниблым нэсыгъ. ЦІыфэу Іоф щызыш эхэрэм япчъагъи хэхъо.

Къутырэу Псэкъупсэ къуаджэхэм хэхъоныгъэ ягъэшlыгъэным фэгъэхьыгъэ муниципальнэ программэмкlэ 2014 — 2015-рэ илъэсхэм Іофшlэнэу щызэшlуахыгъэхэм сомэ миллион 28,2-рэ атефагъ. Водонапорнэ башнитlу щагъэуцугъ, псырыкlопlэ километрэ 11,2-рэ иурамхэм ащызэбгыращыгъ, псыр дэгъоу аlэкlахъэ хъугъэ.

Адыгэкъалэ многофункциональнэ Гупчэ къыщызэlуа-

ыкіи «Бойцовскэ клубэу «Лидер» зыфиюрэр инвесторхэм къащызауахыгъэх. Ахэр зэкіэ муниципальнэ программэ 17-мэ ыкіи ведомственнэ программэхэм атегъэпсыхьагъэхэу гъэцэкіагъэх. 2015-рэ илъэсым мыхэм сомэ миллион 214-рэ апајухьагъ, федеральнэ бюджетым къикіыгъэр миллиони 9,3-рэ, республикэм — 85,8-рэ, чіыпіэ бюджетым — миллиони 118,9-рэ.

Ахэр зэкlэ мылъку уимыlay пфызэшloкlыщтэп. Гъэрекlo къалэм ибюджет ахъщэу къихьагъэр сомэ миллион 261,7-рэ. Ащ щыщэу ежьхэм къалэжьыгъэр миллион 67,9рэ. Ар 2014-рэ илъэсым къаиэлектросеть илэжьакіохэми гъучіыч джэшъо щынэгъо километриплі фэдизыр зэблахъугъ. Трансформаторыжъхэу тэрэзэу Іоф зымышіэщтыгъэхэр Хъурэе Адамэ кіэхэмкіэ зэбларигъэхъугъэх.

Анахь зэхэфыгьэн фэе Іофыгьоу тиІэхэм ащыщыр псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтыр ары. МУП-у «Ресурсым» чІыфэшхохэр телъых. КъызхэкІыгьэр фэІо-фашІэу афагьэцакІэхэрэм ятарифхэр, нормативхэр зэрэцІыкІухэр, инженернэ сетьхэмрэ оборудованиемрэ жъы зэрэхъугьэхэр, цІыфхэм зэтырихьагьэу чІыфэшхохэр зэрательхэр ары. Пшъэрыль шъхьаІэхэр фэІо-

хыгь. Шыфхэм фэю-фэшіэ зэфэшъхьафхэр чыжьэу мыкloхэу агъэцэкІэнэу амалхэр яІэ хъугъэ. Джащ фэд, зижъэжъые узыхэрэм мыекъопэ гьогум къинэу тыралъагъощтыгьэр къэІогьуай. Джы бэмышІэу Адыгэкъалэ «Диализный центр Адыгеи» зыфиюрэм икъутамэ дэт хъугъэ. Ащ къалэм имызакъоу, Теуцожь ыкІи Тэхъутэмыкъое районхэм ясымаишА .хытшеге Ікша имехежд сомэ миллион 50 инвесторхэм тырагьэк Іодагь. Спорт учреждениехэр зэтырагьэнсыхьэх. БэнэпІэ залхэу къалэмрэ Хьэлъэкъуаерэ адэтхэр агъэцэкІэжьыгъэх, тренажернэ зал хыжыгы агым тіркіу шіокіы.

Къэлэ гъогухэри щынэгъончъэу шіыгъэнхэм зэралъэкізу дэлажьэх. Ахэм сомэ миллионитіу фэдиз апэіуагъэхьагъ. Газ хъызмэтшіапіэм иіофышіэхэми япшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу агъэцакіэх, ціыфхэр агъэразэх, гъэрекіо унэгъо 52мэ гъэстыныпхъэ шхъуантіэр афыращагъ.

Инвесторхэр Адыгэкъалэ къэкІонхэу зыкІыфэмыещтыгьэхэр электроэнергие икъоу зэрямыІэщтыгьэр ары. А щыкІагьэр 2016-рэ илъэсым дэгъэзыжьыгъэ хъущт. Мегавольтампер 32-рэ зытыщт подстанциер атІупщыщт. Къалэм

фашізу афагьэцакізхэрэм ядэгьугьэ къзізтыгьэныр, чіыфэхэр къаіыхыжьыгьэныр ары.

Адыгэкъалэ икъэбзэныгъэкіэ Іофышхо зэрэщашіэрэр хэти инэрыльэгьу. ЗишІуагьэ къакІорэр Хьатэгъу Налбый ар инэплъэгъу зэрэримыгъэкІырэр ары. ІофышІэ коллективхэм ахэхьэ, яюрэ яшэрэ зэхэлъэу зэдэлажьэх. ХэкІыр тыдэкІи щаугьои, гьогубгьухэр, урамхэр агъэкъабзэх, чъыг цІыкІухэр аукІэрэпхъыхьэх, ахэм алъапсэхэр къатlыхьэх, етlэфкіэ пагъэлыкіых, мыгъэунэфы гъэ хэкІитэкъупІэхэр къыхагъэщых, ІофшІэпІэ зэфэшъхьафхэм, фэтэрыбэу зэхэт унэ-

зэфахьысыжьыгъэх, агъэнэфагъэх

хэм ящагухэм къэгъагъэхэр адагъэтІысхьэх, къэбзэныгъэм имафэхэр ренэу зэхащэх. Джары къызхэкІыгьэри Адыгэ Республикэм имуниципалитетхэм азыфагу къэбзэныгъэм ылъэныкъокІэ зэнэкъокъоу щызэхащэгьагьэм кlэухэу фэхъугьэхэр зызэфахьысыжьым Адыгэкъалэ ятІонэрэ чІыпІэр къыфагъэшъошэнэу.

— Анахь Іофыгьо шъхьаІэу тлъытэхэрэм ащыщ ти ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъанрэ ти Правительствэ ипащэу КъумпІыл Муратрэ яунашъохэр зэрифэшъуашэу, непэрэ шапхъэхэм адиштэу зэшІохыгъэнхэр, тикъэлэдэсхэм ящыІэкІэпсэукіэ нахьышіу шіыгьэныр, зэкъошныгъэр гъэпытэгъэныр, урыси, адыги, нэмыкІ цІыф лъэпкъхэри зэгурыІохэу гъэпсэугьэнхэр, зэдэгьэлэжьэгьэнхэр, — къыщиІуагъ идоклад Хьатэгъу Налбый. — Джары тибюджет къихьэгъэ мылъкум ипроцент 75-р анахь цІы́ф лъэпкъыбэ зыщызэlукlэрэ, зыщызэдэлэжьэрэ лъэныкъохэу гъэсэныгъэм, культурэм, спортым, социальнэ Іофыгъохэм закІыпэІудгъэхьагъэр.

КъызэриІуагъэмкІэ, якІэлэціыкіу іыгъыпіэхэр, ягурыт еджэпІитф щыкІэгьэнчьэхэу зэтегъэпсыхьагъэх. Илъэсищым къыщегъэжьагъэу 7-м нэс зыныбжыхыжкіэ кіэлэціыкіу іыгъыпІитфыми чэзыу зямыІэжьыр бэшІагьэ. Ахэм зикІэлэцІыкІухэр ащызыІыгъ ны-тыхэм ащыщхэми Хьатэгъу Налбый амал зэриlэкіэ Іэпыlэгъу афэхъу. Унэгьо 200-мэ фэгьэкІотэныгъэхэр афишІызэ, якІэлэцІыкІухэм ахъщэу алъатынэу щытым ызыныкъор афегъэгъу, унэгъо 39-мэ ыпкІэ атыхэрэп.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным ижъоныгъокІэ унашъохэр щы-Іэныгъэм щыгъэцэкІэгъэнхэмкІэ къалэм имэр Іофыгъуабэ зэрихьагъ. Ахэм ащыщ кІэлэегъаджэхэм ягурыт лэжьапкІэ сомэ 18471-рэ, кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм ащылажьэхэрэм — 18667-рэ, гъэсэныгъэ тедзэ зыщарагъэгъотырэ еджапІэхэм Іоф ащызышІэхэрэм ялэжьапкіэ сомэ 17885-рэ зэрэхъугъэр.

Къэлэдэсхэм ащыщхэм япсэупіэхэр нахьышіу шіыгъэным-

кІи программэ зэфэшъхьафхэм Іоф арагъашіэ. Подпрограммэу «Обеспечение жильем молодых семей» зыфиlорэм къалэм иунэгъо ныбжьыкІэхэр зыщыпсэущтхэ унэхэр ащэфынхэм е яунэе унэхэр арагъэшІыным фэшІ социальнэ ахъщэ ІэпыІэгъоу сомэ миллиони 4,6-рэ аратыгъ. Ащ щыщэу зы миллионыр къэлэ бюджетым къикІыгъ. ГъэрекІо кІэлэ ибитІумэ Адыгэкъалэ фэтэр зэтегьэпсыхьагьэхэр ащыфащэфыгъ. Сэкъатныгъэ зиІэ нэбгырищми япсэупІэхэр нахьышІу арагъэшІынэу сомэ миллионрэ мин 400-рэ ара-

Адыгэкъалэ анахь къэзыгъэдахэхэрэм, иІофшІагъэхэмкІэ къахэщхэрэм, ищытхъу языгъаlохэрэм ащыщ лъэпкъ культурэм и Гупчэ. Регионым гъэрекІо щырекІокІыгъэ зэнэкъокъоу «Лучший Дом культуры-2015» зыфиlорэм хагъэунэфыкІырэ чІыпІэ щиубытыгъ, ящэнэрэ степень зиІэ Дипломыр къыфагъэшъошагъ.

НыбжьыкІэхэм апкъышъол псыхьэгьэнымкІэ, урамым бзэджэшІагъэхэр щызезыхьэхэрэм, «псы фыжьыр» зикlасэхэм, наркоманхэм ахэр ахэмыхьанхэм фэшІ спорткомитетым иІофшІэн щысэтехыпІэу зэрэзэхищэрэри докладчикым къыІуагъ. ГъэрекІо Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэу 70-м ехъу къалэм щызэхащагъ. Ахэм ныбжьыкІэ минитфым ехъу ахэлэжьагъ. Урысыем имыри ахэм ахэтых. ГъэрекІо, псауныгьэр къэухъумэгьэным фэгъэхьыгъэ спорт Іофтхьабзэхэр зэхэщэгъэнхэмкІэ республикэм щырекіокіыгъэ зэнэкъокъу-уплъэкІунхэм Адыгэкъалэ ятІонэрэ чІыпІэр ащиубытыгъ.

ЩыІакІэр зыщышІум сабыйхэр нахьыбэу къыщэхъух, зифэшІ икІыгъэ илъэсым ахъщэ ІэпыІэгъоу аІэкІагъэхьагъэр сомэ миллион 58,5-рэ.

2015-рэ илъэсым Адыгэкъалэ ианахь хъугъэ-шІэгъэшхохэм ащыщ ТекІоныгъэр къызыдахыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэр зэрэщагъэмэфэкІыгъэр. А мэфэкІышхор цІыфхэм агу къинэжьэу дахэу хагъэунэфыкІыгъ. Непэ а зыфэдэ къэмыхъугъэ лъыгъэчъэ зэо мэхъаджэм хэлэжьагьэу къалэм ыкІи ащ хэхьэрэ псэупІэхэм нэбгырибл ащэпсэу. Нэбгырих — заом, нэбгыри 150-рэ тылым яветеранхэу

— А лъыгъэчъэ заом хэлэжьагьэхэр, ащ имэшІо лыгьэ хэтыгъэхэр, а бэлахьыр зыпэкІэкІыгъэхэу къытфэнагъэхэр тэгъашlох, тэлъытэх, зыми щыдгъакІэхэрэп, — къыщиІуагъ Н. Хьатэгъум докладым. — ТекІоныгъэр къызыдахыгъэм имэфэкІ зыфэдгъэ-

гъэ къарет, ташъхьагъ бэрэ ерэтых.

 ИкІзухым къасіомэ сшіоигьор, — закъыфигъэзагъ зэlукІэм хэлажьэхэрэм Хьатэгъу Налбый, — ти ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъанрэ Премьер-министрэу КъумпІыл Муратэрэ республикэм иятІонэрэ къалэу тызыщыпсэурэм иІофхэм язытет ренэу янэплъэгъу зэритыр ары. Зигугъу къэсшІыгъэ хэхъоныгъэхэр ахэр тиІэпыІэгъухэу тшІыгъэх. ТяолІагъэу тилъэІу къытфамыгъэцакІэу къыхэкІыгъэп. Ренэу тиупчІэжьэгъух, тиІэпыІэгъух. Лъэшэу тафэразэшъ, шъо шъуціэкіэ «Шъопсэу!» ясэІо.

Ащ пыдзагьэу Хьатэгьу Нал-

дунае зыхъожьыхэрэми къащыщэкlэ. 2015-рэ илъэсым къалэм ипсэупіэхэм ціыфэу адэсым ипчъагъэ нэбгыри 107кІэ нахьыбэ хъугьэ. ГъэрекІо сабыеу къыщыхъугъэр 275-рэ, лІагьэр 168-рэ. ЦІыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм щытыщт. Алахьым псауны-

хьазырзэ, ветеранхэр дгъэгушІуагьэх. Унэ зыфэтщэфыгьи, ипсэупІэ зыфэдгъэцэкІэжьыгъи ахэт. Тылым щыІэгъэ шъузабэми псэупІэ рищэфынэу ахъщэ ІэпыІэгъоу сомэ мин 905,8-рэ еттыгъ. ТапэкІи аущтэу

бый тызхэт илъэсым гъунэпкъакІэхэр аштэнхэм, якъэлэ бюджет гъэбаигъэным, цІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахьышІу шІыгъэным фэшІ анаІэ зытырагъэтыщтхэм, амалэу къызфагъэфедэщтхэм кіэкіэу къатегущыІагъ.

Ащ ыужым активым изэхахьэ къыщыгущыІагъэх пындж заводым идиректорэу Роман Попик, къутырэу Псэкъупсэ итхылъеджапІэ ипащэу Напціэкьо Симэ, Хьэльэкъуае иветеранхэм я Совет итхьаматэу, тигъэзет иныбджэгъушІоу Хъодэ Сэфэр, псэолъэшІэу Пэрэныкъо Хьазрэт, нэмыкІхэри.

Нэужым Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгьэмкІэ ыкІи сатыумкІэ, культурэмкІэ яминистерствэхэмрэ Адыгэкъалэ иадминистрацие инароднэ депутатхэм ясоветрэ ящытхъу тхылъхэр, къэгъагъэхэр къалэм илэжьэкІо пэрыт купышхомэ аратыгъэх.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

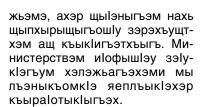
Предпринимательхэм alyklarъ

Джырэблагъэ АР-м экономикэ хэхьоныгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу ЛІыхэсэ Махьмудэ Адыгеим ипредпринимательхэм ащыщхэм зэІукІэгъу адыриІагъ.

Министерствэм ипресс-къулыкъу къызэритыгъэмкІэ, ар мыформальнэ шІыкІэм тетэу бизнесыр езыгъэжьэгъакІэхэм Іоф адэзышІэрэ гупчэу «Кре-Атив» зыфиlорэм щыкlуагъ. Ащ тетэу зэlукlэнхэу предложение къэзыхьыгъэр ежь министрэр ары ыкІи предпринимательхэми ягуапэу къыдырагъэштагъ. НэбгырипшІ нахь мымакіэу ащ къекіоліэгъагъ.

Республикэм ипащэхэри, ежь министерствэри предпринимательхэм нахь апэблагьэу Іоф адашІэным ыкІи шІыкІэ

зэфэшъхьафхэмкіэ зэіукіэгъухэр адызэхащэнхэм, яІофыгьохэм зэдатегущы энхэм зэрэфэхьазырхэр Ліыхэсэ Махьмудэ пстэумэ апэу къыхигъэщыгъ. Бизнесым иІофхэр, къэралыгьо ІэпыІэгьу аш етыгьэныр, инвестициехэр нахьыбэу экономикэм къыхэлъхьагъэ хъунхэр, инвестклиматымкІэ Лъэпкъ рейтингыр ащ къыхэгъэлэжьэгъэныр, промышленностым зегъэушъомбгъугъэныр анахь шъхьаІэу Іоф зыдашІэхэрэм зэращыщым, бизнес сообществэр къыхэла-

Нэужым предпринимателэу къекІолІагъэхэм упчІэхэр къатыгьэх, яшІоигьоныгьэхэри къа-Іуагъэх, предложениехэр къахьыгъэх. Туризмэм инвестициехэр къыхэлъхьагъэ зэрэхъущтыр, бизнес ціыкіум ыкіи гурытым къэралыгъом ІэпыІэгъоу аритырэр ары анахьэу ахэр къызкі эупчіагь эхэри къызтегущы агъэхэри. Ежьхэм я loфыгьоу къаІэтыгьэхэми хэкІыпІэу афэхъущтхэм лъэныкъуитІур зэдытегущыІагъ.

Министерствэм испециалистхэм упчІэхэм джэуапхэр къаратыжьыхэзэ, туризмэм ылъэныкъокІэ инфраструктурэм игъэпсын республикэм пстэумкІи сомэ миллиарди 3-м ехъу зэрэхилъхьагьэр къаlуагь, тапэкІэ зэпхыныгьэ зэрэзэдыряІэщт шІыкІэхэми зэдатегущы-

Зэlукlэгъур сыхьатитlум ехъурэ кІуагъэ. ЛІыхэсэ Махьмудэ пстэури къызэфихьысыжьызэ, ащ фэдэ шІыкІэм тетэу нахьыбэрэ зэlукlэхэмэ, предпринимательхэри нахьыбэу къыхэлажьэхэмэ, Іофыгъоу къэхъухэрэм зэдатегущыІэхэмэ, лъэныкъуитІури ыгъэрэзэнэу хэкІыпІэ къызэдыхахынымкІэ шІуагъэ къызэритыщтыр кІигъэтхъыгъ.

кІэ, банкым чІыфэ къытыным пае республикэр шыхьат фэхъунэу зы лъэlу тхылъ къы-

рахьылІэгъагъ. Комиссием ащ дыригьэштагь. Бизнес цІыкІум ыкІи гурытым иобъектэу ар къэзытыгъэм ПАО-у «Московский Индустриальный Банк» зыфиюорэм сомэ миллиони 10,5-рэ чІыфэу къыритыщт.

Джащ фэдэу микрокредит зэрящык агъэм фэгъэхьыгъэу лъэІу тхылъи 4 къырахьылІагъ ыкІи ащ фэгъэзэгъэ комиссием ахэри игьоу ылъэгьугьэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адырагъэштагъ

АР-м экономикэ хэхьоныгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ и Министерствэ къызэритыгъэмкІэ, бизнес цІыкІум ыкІи гурытым къэралыгьо ІэпыІэгъу егъэгъотыгъэным фэгъэзэгъэ комиссием зичэзыу зэхэсыгьо джырэблагьэ иІагь.

Экономикэм хэхъоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэм фытегъэпсыхьэгъэ программэу 2014 — 2018-рэ ильэсхэм ательытагъэм къыхиубытэу ар микро-

принимательствэм ІэпыІэгъу егъэгъотыгъэнымкІэ АР-м и Фонд» зыфиюрэм щызэхащэ-

Министерствэм ипресс-къуфинанс организациеу «Пред- лыкъу тызэрэщигъэгъозагъэм-

> хьисапымкІэ «2» къэзыхьыгъэр нэбгырэ 78-рэ мэхъу. Ушэтыныр дэеу зыкІугьэхэм якІэлэегъаджэхэм джы Іоф

> тыным я 7 — 8-рэ классхэм акіурэ материалхэр арых ныіэп къыхиубытэхэрэр. Ахэр дэеу еджэхэрэм атегьэпсыхьагьэх. Базовэ шапхъэр зытын фаер зырыз дэд, ау хэкум икІэлэеджакІохэм янахьыбэм ар къыхахы. ЗэкІэми анахь дэир а базовэ шапхъэр зэрамытышъугъэр ары, — ею гъэсэныгъэмкІэ Урысые академием и Университет и Адыгэ къута-

ХьисапымкІэ ушэтыныр базовэу ыкІи профильнэу зэрагощыгъэм изэрар къэкlуагъэу елъытэ Адыгэ къэралыгъо университетым хьисапымкІэ ыкІи компьютернэ шІэныгъэхэмкІэ ифакультет идеканэу Мамый Даутэ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, икІыгьэ ильэсым Дунэе хьисап олимпиадэм апэрэу Урысыем илыкохэм апэрэ чыпоэхэр къыщахьыгъэхэп, я 26-рэ чІы-

«ИкІыжьыгъэхэм якІалэхэр»

Марие ыкІи Виктор Котляровхэм ятхыль тедзапІзу Налщык дэтым Къандур Мухьадинэ и Іофш Іагь эу «ИкІыжьыгъэхэм якІалэхэр» зыфиІорэр урысыбзэкІэ къыщыдэкІыгъ. Ар томи 6 хъурэ сериеу «Черкесская сага» зыфиІорэм иаужырэ тхылъ.

Зэхэугъоегъэ ІофшІэгъэшхом тапэкlэ къыхиубытагъэх романхэу «Сабли Чечни», «Казбек», «Тройной заговор», «Балканская история», «Революция» зыфиІохэрэр.

Тхылъхэр зытхыгъэхэр адыгэхэр зыщыпсэурэ чІыпІэхэм ащызэлъашІэрэ тхэкІошхоу Къандур Мухьадин. Ащ Кавказым «иорэдыlу» palo. ИлъэсыбэкІэ узэкІэІэбэжьымэ ар къызыхэкІыгъэ лакъор Тыркуем иквыжьыгъагъ, етІанэ Иорданием унагъор кІожьыгъэ.

Ежь Мухьадин кІэлэ Іэтахъоу Америкэм кІуагъэ, Индианэм ыкІи Калифорнием яуниверситетхэм ащеджагъ. Дунэе ушэтынхэмкІэ магистрэм истепень къыратыгъ, етІанэ доктор степеныр тарихъымрэ экономикэмрэ алъэныкъокІэ къыфагьэшъошагь. Илъэсыбэм къыкІоцІ Нью-Йорк ыкІи Лондон ятранснациональнэ корпорациехэм япхыгъэ бизнесым игъэ орыш эн исистемэ юф щишlагъ. Ащ дакloy Голливуд сценариству ыкІи кинорежиссерэу щылэжьагъ, зыщиушэтыгъ. Къандурым композиторэуи зыкъигъэлъэгъуагъ. Ипроизведениехэр Урысыем, Инджылызым, Японием ыкІи нэмыкІ хэгъэгухэм ащыІугъэх.

Ау анахьэу Мухьадинэ дунаим щызэлъязыгъэшІагъэр илитературнэ тхыгъэхэр, анахьэу тарихъ романхэр арых. Ахэр 18 мэхъух. Къэбэртэе-Бэлъкъарым Къандур Мухьадинэ иІофшІагьэхэм уасэ щафашІыгь ыкІи 2008-рэ илъэсым «КъэбэртэеБэлъкъарым инароднэ тхакIу» зыфиюрэ щытхъуцюр фагъэшъошагъ.

«ИкІыжьыгъэхэм якІалэхэр» зыфиюрэ тхылъым ипэублэ ежь авторым къызэрэщитхырэмкіэ, илъэпкъэгъухэм ятарихъ мы тхылъым къыщеухы. Я XIX-рэ лІэшІэгъум иятІонэрэ кІэлъэныкъо адыгэ лъэпкъэу зичІыгу къэзыбгынагъэхэм ягукъао мыщ къыщыреІотыкІы. Илъэсыбэрэ кІогьэ Кавказ заор 1864-рэ илъэсым аухыгъ. Ащ итхьамык агъо тхылъым къыщиІотагъ.

Томи 6-мэ къадэхьэгъэ къэбархэм илъэсыбэм къыкІоцІ ыугьоигьэ материалхэр льапсэ афэхъугъэх, ахэр научнэ ІофшІагъэм пэблагъэу гъэпсыгъэх. Авторым къызэриІорэмкІэ, тхылъхэр научнэ ІофшІагъэм зэрэпэблагъэхэм имызакъоу, тхылъеджэм гухахъо хигъотэнэу художественнэ гупшысакІэм пэблагъэу тхыгъэх.

«ИкІыжьыгъэхэм якІалэхэр» зыфиюорэм я ХХ-рэ ліэшіэгъум иаужырэ хъугъэ-шІагъэхэр къеубытых. Адыгэхэу Урысыем, Тыркуем, КъокІыпІэ Благъэм е Америкэм арысхэм а хэгьэгухэм чІыпІэу ащаубытырэр къеІуатэ. Герой шъхьа Іэхэр — Алеш, Аскэрбый ыкІи Альберт. Ахэр щыІэныгъэм къыхэхыгъэ цІыфых.

Тхылъ зэтегъэпсыхьагъэу къыдэкІыгъэр ипчъагъэкІэ 1000 мэхъу. Ащ илъэтегъэуцо непэ Налщык игъэпсэфыпІэ комплексэу «Акрополь» зыфиІорэм щэкІо.

(Тикорр.).

ЯшІэныгъэхэм уагъэрэзэнэу щытэп

Зызыщаушэтырэ (пробнэ) ЕГЭ-р къэмысызэ, Мыекъуапэ иеджапІэхэм къэлэ контрольнэ ІофшІэнхэр ащыкІуагъэх. Ахэм якІэуххэр зэфихьысыжьыгъэх гъэзетэу «АиФ-Адыгея» зыфиІорэм

Ащ къызэрэщи орэмкіэ, Мыекъуапэ икІэлэеджакІохэм хьисапымкІэ яшІэныгъэхэм уагъэрэзэнэу щытэп. Контрольнэ ІофшІэнхэу ЕГЭ шІыкІэм тетэу зэхащагьэхэм якІэуххэр дэйхэу къычІэкІыгъ. Гъэзетым илыко гущы эгъу фэхъугъэу, Мыекъопэ къэлэ администрацием гъэсэныгъэмкІэ и Комитет ипащэу Лариса Бессоновам къызэриІуагъэмкІэ, я 9-рэ классхэм ащеджэхэрэм яшІэныгьэхэу къэлэ контрольнэ ІофшІэнищмэ къащагьэльэгьуагьэхэр зэрагьэцэкІагъэхэр процент 22-рэ, 27рэ ыкІи 31-рэ ныІэп. А ІофшІэнхэм анэмыкІэу диагностическэкІэ зэджагъэхэм къыщагъэлъэгъуагъэр процент

20,5-рэ ныІэп зэрэхъурэр. Я 11-рэ классхэм гъэцэкІэнхэр процент 53-кІэ, 64-кІэ ыкІи 59-кІэ агъэцэкІагъ.

Сыда ащ фэдэу кІэлэеджакІохэм яшІэныгъэхэр зыкІэдэйхэр?

Лариса Бессоновам къызэриІорэмкІэ, хьисапымкІэ гъэцэкІэнхэр базовэ ыкІи профильнэ шапхъэхэм атетэу агощыгъэхэп. КІзуххэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкіэ, ащ фэдэ екіоліакіэм фэхьазырэу къычіэкІыгъэр бэп. Профильнэ шап-- вфи едипис нејуерен мехедх гъэр макіэ. Хьисапымкіэ диагностическэ ІофшІэным икІэуххэр дэй дэдэхэу къычІэкІыгъ.

УрысыбзэмкІэ кІэлэеджэкІо 35-мэ оценкэ дэй къахьыгъ,

адашІэ. — ХьисапымкІэ базовэ ушэ-

мэ иІофышІэу ГутІэ Ларисэ.

пІэм иуцуагъэх.

(Тикорр.).

МэзитІум хъугъэ-шІэгъэ 31-рэ

Къалэу Мыекъуапэ мэзитІум къыкІоцІ аварие 31-рэ къыщыхъугъ, ащ щыщэу 2-м кІэлэцІыкІухэр ахэтыгъэх.

Профилактическэ Іофтхьабзэхэр нахь гъэлъэшыгъэнхэу къалэм имэр къяджагъ. Ащ имызакъоу, Іофыгъо шъхьаІэу Александр Наролиным къыІэтыгъэхэм ащыщ автобус паркыр зэраlыгъым изытет, маршрут зекІоныр зэрэзэхэщагьэр, гьогурыкІоным ишапхъэхэм адимыштэу агъэуцугъэ автомобильхэр зэрэlуащыщтхэ шlыкlэр зэ-

рэгъэпсыгъэщтыр, нэмыкІхэри.

Александр Наролиным къызэрэхигьэщыгьэмкІэ, хэбзэгьэуцугъэу щыІэм диштэу мы Іофым изэхэщэн укъекІолІэн фае. ИщыкІэгьэ тамыгьэхэр атегьэуцогьэнхэу, цІыфхэм къэбарыр икъу фэдизэу алъыбгъэІэсынэу щыт. Пшъэрылъ шъхьаІэр — бгъэпщынэнхэр арэп, хэбзэукъоныгьэхэр дэгьэзыжыыгьэнхэр ары.

ШэпхъакІэхэмкІэ Іоф ашіэ

Гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ мы аужырэ илъэсхэм зэхьокІыныгьэшхохэр щыІэхэ хьугьэ. Гурыт еджапІэхэм, кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм шэпхъакІэхэр къызыфагъэфедэзэ яІофшІэн зэхащэ, къыткІэхъусІзмехфаахашефег оазынеал мехеІзыаждын едеах шІэныгьэ арагьэгьоты.

Тэхъутэмыкъое район администрацием гъэсэныгъэмкІэ игъэІорышІапІэ ипащэу Пэрэныкъо Светланэ бэмышІэу гущыІэгъу тыфэхъугъ, мы лъэныкъомкІэ Іофхэм язытет тащигъэгъозагъ.

- Районым зэкІэмкІи еджэпіэ 21-рэ кіэлэціыкіу іыгъыпіэ 14-рэ ит. Ащ нэмыкІзу кІэлэціыкіу іыгъыпіэ зыдэмыт къуаджэхэу Щынджые, Козэт, Псэйтыку, Пэнэхэс адэт гурыт еджапіэхэм апытыути кіэлэціыкіу ІыгъыпІэхэр ащыдгъэпсыгъэх. Гъэсэныгъэ тедзэ зыщядгъэгьотырэ Гупчи тиl, — elo Светланэ.

КъэІогъэн фае мы аужырэ илъэситфым гъэсэныгъэ учреждениехэм ачІэсхэм япчъагъэ процент 23-рэ зэрэхэхъуагъэр. Илъэс къэс гурыт еджапІэхэм ащеджэхэрэм япчъагъэ зэхапшІэу хэхъо. Яблоновскэм, Инэм, Пэткэу ащыпсэунэу бэ къэкІожьырэр.

ХэушъхьафыкІыгъэ программэм къыдыхэлъытагъэу, 2016рэ илъэсым кlэлэеджэкlо 1100рэ зычІэфэщт гурыт еджапІэ поселкэу Инэм къыдашІыхьанэу щыт, 2017-рэ илъэсым джащ фэдиз кІэлэеджакІомэ ательытэгьэ гурыт еджапІэ Яблоновскэм щагъэпсын гухэлъ яІ. Жъы хъугъэ еджапІэхэм сабыйхэр къызэрачІащыжьыщтхэм имызакъоу, зы сменэкІэ кІэлэеджакІохэр еджэнграммэ дэдэмкІэ нэбгырэ 500

зычІэфэщт гурыт еджапІэ Бжыхьэкъоежъым 2019-рэ илъэсым щашІынэу агъэнафэ.

- AP-м гъэсэныгъэмрэ шlэныгъэмрэкІэ и Министерствэ спортым пыщэгъэ ныбжьыкІэхэм япчъагъэ нахьыбэ шІыгъэным епхыгъэ федеральнэ программэм тыхэлэжьэнэу къытиІуи, Тэхъутэмыкъое гурыт еджапІэу N 1-р программэм хэфагъ, ащ къыдыхэлъытагъэу спортзалым игъэцэкІэжьын сомэ миллиони 2-м ехъу пэ-Іухьагъ, аужырэ шапхъэхэм адиштэу ар зэтегьэпсыхьагьэ хъугъэ. Мы илъэсым Псэйтыку дэт гурыт еджапІэм испортзал игъэкІэжьын тыфежьэнэу тэгъэнафэ, — къеlуатэ тигушыІэгъу.

Спортым ылъэныкъокІэ Тэхъутэмыкъое районым иныбжык Іэхэм гъэхъэгъэш Іухэр яІэх. Районым ыкІи республикэм ащызэхащэрэ Іофтхьабзэхэм ахэлажьэх. БэмышІэу Спартакиадэм иреспубликэ уцугъо зэрифэшъуашэу зыкъыщагъэлъэгъуагъ ыкІи зэхэтхэу (общекоманднэу) апэрэ чІыпІэ къыдахыгъ.

НэмыкІ районхэм афэдэу.

кіэх. Гущыіэм пае, еджэпіэ зэфэшъхьафхэм пэублэ классхэр езыгъэджэщтхэ кІэлэегъаджэхэр, хьисапыр, инджылызыбзэр, физическэ культурэр, тарихъыр, урысыбзэр, географиер ыкІи физикэр языгъэхьыщтхэр афикъухэрэп.

- НыбжьыкІэхэм кІэлэегъэджэ сэнэхьат зэрагьэгьотыным пае ахэм ягьэхьазырынкІэ къыттефэрэр зэкlэ тэшlэ, — elo Светланэ. — Гухэлъ гъэнэфагъэ зиІэ программэмкІэ ныбжьыкіэхэр апшъэрэ ыкіи гурыт кІэлэегъэджэ сэнэхьат зэрагъэгъотынэу чІэтэгъахьэх, ахэм хэушъхьафыкІыгьэ муниципальнэ стипендие ятэты. Мы аужырэ илъэсищым къыкіоці кіэлэегъэджэ ныбжьыкІэ 14 гурыт еджапІэхэм къаІухьагъ, ахэм ащыщэу непэрэ мафэмкІэ нэбгырэ 11-мэ Іоф ашІэ. НыбжьыкІэхэр кІэлэегъэджэ сэнэхьатым нахь кlэгушlунхэм пае план гъэнэфагъэ зэхэдгъэуцуагъ, ащ къыдыхэлъытагьэу ахэм фэгъэкІотэнхэр афэтэшІых. Гущы-Іэм пае, еджапІэм къыІухьэгъакІэм зэтыгъо тынэу окладитІу етэты, ащ имызакьоу специалист ныбжьыкІэхэм къалэжьырэ ахъщэм нэмыкІэу процент 50 тедзэу афыхэтэгъа-

хэ амал яІэ хъущт. Мы про- Тэхъутэмыкъое районми кІэлэегъэджэ ныбжьыкІэхэр имахъо. НыбжьыкІэхэм яІофшІэн нахь дэгьоу агьэцэкІэным фэшІ егъэджэн зэфэшъхьафхэр ренэу афызэхэтэщэх, нахьыжъ-

хэр ящысэтехыпіэхэу Іоф ашіэ. КІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм нэпІэхэу N 7-мрэ N 24-мрэ япхыгъэу Іоф зышІэхэрэмрэ.

Джащ фэдэу къэІогъэн фае кіэлэціыкіу іыгъыпіитфымэ логопунктхэр зэрахэтхэр. Нэбгыри 170-у ахэм ачІэсыгъэм щыщэу нэбгыри 107-мэ абзэ зэтырагьэуцожьыгьэу къычІэкІыгьэх, адрэхэм джыри Іоф адашІэ.

КІэлэпІу сэнэхьатым зыкъегъэІэтыжьыгъэным районым яшъыпкъэу щыпылъых, зэнэкъокъу, семинар, конференцие зэфэшъхьафхэр афызэхащэх, республикэм щык охэрэми чанэу ахэлажьэх.

Гурыт еджапІэхэм федеральнэ къэралыгьо гьэсэныгьэ стандартым тетэу Іоф ашІэ. ЯтІонэрэ илъэс хъугъэу апэрэ классым къыщегъэжьагъэу яплІэнэрэм нэс гурыт еджапіэхэр зэкіэ мы шіыкіэм тетых. Джащ фэдэу я 5-рэ классхэр зэкІэ, я 6 — 8-рэ классхэм ащыщхэри мыщ техьа-

– Мы шІыкІэм тетэу ныбжьыкІэхэм шІэныгъэ арагъэгъотыным фэшІ ишык агъэр зэкІэ гурыт еджапІэхэм яІэх.

бгырэ мини 4 фэдиз ачІэс. КІэлэцІыкІу купэу къызэІуахыгъакІэхэм нэбгырэ 480-рэ къякІуалІэ. Ащ нэмыкІэу, Яблоновскэм дэт ублэпіэ еджапіэм кІэлэцІыкІуи 180-рэ чІэфэнэу агъэхьазырыщт. 2016-рэ илъэсым, гъэтхэпэ мазэм Яблоновскэм дэт кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэу «Солнышко» зыфиІорэм къыпашІыхьажьыгъэр мэфэкІ шІыкІэм тетэу къызэІуахыгъагъ. 2016-рэ илъэсым ищылэ мазэ ехъулІзу УФ-м и Президент ижъоныгъокІэ унашъохэм ягъэцэкІэн къыдыхэлъытагъэу, илъэси 3-м къыщегъэжьагъэу 7-м нэс зыныбжь сабый чэзыум хэтыгьэп. Ау районым зызэриушъомбгъурэм, мыщ исхэм анэмыкІзу нэмыкІ псэупІзхэм къыхэкІыкІэ, мыинми, джыри чэзыу щыІэ хъугъэ.

Федеральнэ къэралыгьо гьэсэныгъэ шапхъэхэм атетэу кІэлэціыкіу іыгъыпіэхэм іоф ашіэ. ШІыкіакіэм техьэгъэ кіэлэпіухэм яшІэныгъэхэм ренэу ахагъахъо. ГущыІэм пае, кІэлэпІуи 138-мэ яшІэныгьэхэм ахагьэхъуагъ, профессиональнэу зыщырагъэджэрэ курсхэр нэбгырэ 235-мэ акІугь. Район бюджетым щыщ сомэ миллионрэ мин 435-рэ ащ пэІуагъэхьагъ.

Анахь дэгъоу Іоф зышІэрэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэу гъэсэныгъэм игъэlорышlaпlэ ипащэ къыхигъэщыгъэхэм ащыщых «Дэхэбын», «Калинка», «Сказка», «Красная шапочка», «Насып», «Ручеек», «Солнышко» зыфиюхэрэмрэ гурыт еджаКІэлэегъаджэхэм яшІэныгъэхэм защахагъэхъощт Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэм ахэлажьэх. Тиапэрэ пшъэрылъхэм ащыщ я 9-рэ, я 11-рэ классхэр къэзыухыхэрэр зэтыгъо къэралыгъо ушэтыным фэдгъэхьазырынхэр. Зэфэхьысыжьхэр пшІынхэ зыхъукІэ, гъэрекІо кІэух дэгъухэр тиІагъэх. РеспубликэмкІэ гурыт баллэу къырахыгъэмкІэ ятІонэрэ чІыпІэр тыубытыгъэ, гъэрекІопагъэ я 6-рэ чІыпІэм тыщытыгъ, къытфејуатэ Светланэ.

Зэтыгъо къэралыгъо ушэтыныр Тэхъутэмыкъое гурыт еджапІэу N 1-р ары зыщатыщтыр. Аудиторие 20-мэ еджапІэр къэзыухыхэрэм защаушэтыщт. ЗэкІэмкІи ушэтынхэм нэбгыри 176-рэ къякІолІэнэу агъэнафэ. ГъэрекІо къыщегъэжьагьэу еджапІэр шапхъэхэм адиштэу зэтегьэпсыхьагь. Шъыпкъагъэ хэлъэу яшІэныгъэхэр къызэрагъэлъэгъощтхэм пае ищыкІагьэр зэкІэ зэрагьэгьотыгъ. КІэлэеджакІохэр мыщынэхэу яшІэныгъэхэр къызэра--ы пшеф мехтроспест гъэшъ ушэтынхэр афызэхащэх. Я 9-рэ классхэм ащеджэхэрэми игъэкІотыгъэу Іоф адашіэ. Нэбгырэ 586-мэ мы илъэсым къаухыщт, ахэм экзамен тыпІи 3-мэ защаушэтыщт. Мы илъэсым къыщегъэжьагъэу я 9-рэ, я 11-рэ классхэр къэзыухыхэрэм апае урысыбзэмкІэ ыкІи хьисапымкІэ муниципальнэ уплъэкіун Іофшіэнхэр зэхащэх.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Адыгэ шъуашэм итхыд

(КъызыкІэлъыкІорэр мэлылъфэгъум и 6-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

— Пыим гуцаф ымышІынэу унагъохэмрэ амал зимыІэхэмрэ къэтэгъанэх. КъарыукІэ зыщыгугъыжьыхэрэр сауж къерэхьэх, — ыІуагъ Къахьирэ.

ЛІыжъым кіакіор зызытыреубгьожьым, зыкІэрыт къушъхьэ чІыпцІэм ышъо хэкІодагъ. Нэплъэгъум рамыгъэкІэу цІыфхэр псынкі эу ліыжъым ыуж ихьагъэх. ГъочІэгъ ихьапІэр бгъузагъэ. Зауфэмэ, заукъончмэ, мыжъомэ адэпшыхэзэ, купыр къушъхьэм хэкІодагъ. АІапэхэр зэрэlыгъхэу шlункlым хэтхэу бэрэ кІуагъэх. Къахьир зыщыпсэущтыгьэ гьочІэгьым къызынэсыхэм, къушъхьэ шыгум нэфыр щыкІосэжьыщтыгъ. Мыщ чэщыр щырахыгь. Шхагьэх. Загъэпсэфыгъ. Къахьирэ купыр шъуашэкІэ къыфэпагъ, Іашэхэри къаритыгъэх.

— Мыжъом зыхегъапкІэ, аІощтыгь, пчыпыджын цыпэмкІэ сыным еуІухэзэ.

- Къамэм Іапшъэр рещэхы, ыцэ ІэбжъэнакІэм хэтІысхьэ, аlозэ lашэхэр агъэшlагъохэу зэlэпахыщтыгъэх, шъуашэхэр зэпаплъыхьэщтыгъэх. Зэплъыжьыщтыгъэх. Теплъэу яІэ хъугъэм ыгъэгушхощтыгъэх.

– Шъошэ фыжьыр мафэм тегъэпсыхьагъ, шІуцІэр — чэщым, — ыІуагь Къахьирэ. —

Джыри мэзахэ, ары шІуцІэхэр зыкІызыщытлъагъэхэр. Хьазыр пшІыкІутІумэ щэ пшІыкІутІу арылъ, тищэбзалъэхэри нэкІыхэп. Хэти нэбгырэ пчъагъэмэ афырикъунэу амал тиІ. Бзыури инабгъо щылІыблан. Тхьэри тигъусэ, лІыгъэми тыкъыбгынэнэп, унагьоу къытажэхэрэри зыщышъумыгъэгъупшэх, ыгъэгушхохэу купыр лъэгъо шъэфым Къахьир тырищагъ.

Мыжъо сынышхомэ къапидзырэ ныбжьыкъу кlыхьэмэ захагъэкІуадэзэ, макъэ амыгъэ-Іоу ціыфхэр къушъхьэм ехыгъэх. ОшІэ-дэмышІэу пыим тебанэхи зы нэбгырэ аlэкlэмыкІыжьэу аукІыгъэх. Къуаджэм дэхьажьхи ягупсэхэр аугьоижьыгъэх. ПсэупІэм ыпсэ къыпагъэкІэжьэу макъэхэр къэІущтыгъэх, цІыфхэр зечъэщтыгьэх, зэджэжьыщтыгьэх. Мылькур аугъоижьыщтыгъ. Пыим къытырахыгъэр зэфагощыжьыщтыгъэ. Шъхьаджи иІоф зэрифэщтыгъ...

- Къахьир, Къахьир! Тыдэ ущы!? — кІэим дэт пщэсыр джэрпэджэжьэу а макъэм къыпэджэжьыгь. — Мардж! ПсынкІэу къэжъугъотыжь! — къуаджэм дэсхэр зэрэгъэкууа-

ЦІыфхэр гуlагъэх, къуаджэр къызэпачъыхьагъ. Ежь Къахьирэ жъымэ якъушъхьэ екlурэ лъагъом техьажьыгъэу, пчэдыжь пщэсым къыхэщышъо-къыхэмы-

щышъоу, цыеу щыгъым ыкІэ зэрищэу пчыпыджыным зытыригъакіэзэ, мыгузажъоу дэкіоежьыщтыгъ. НыбжьыкІэ заулэ ечъажьэхи, кlахьэхи къаlэти, тамэм тесэу зэІэпахызэ къырахьыхыжьыгь. Къуаджэм къыгурыІуагъ, зыхэхьэгъэхэ лъэхъаным цІыфмэ жъыхэри зэрящыкіагъэр, жъымрэ кіэмрэ ягъэшІэ цыпэхэр зэпыпчы зэрэмыхъущтыр.

— Мылъкур цІыфым тепхыни чыракіо пшіын олъэкіы, ау акъылыри шІэныгъэри тепхынхэ плъэкІыщтэп. Ахэмэ уасэ афэпшІыныр къалэжьыгъ. КІуачІэкІэ ебгъэуцуалІэрэр къыптекІуагъэкІэ лъытэ, ау акъылкІэ ебгъэуцолІагъэмэ, джащ утекІуагъ. ГъэшІэ гьогу зыкІугьэ цІыфым гупшысэ зэфэшъхьафхэр ІэкІэлъых. Ахэр бгъэпсэолъэным шІогъэшхо хэлъ. Чъыгыжъыр щытэу чъыгыкІэр ебэджы. Нэфыр шІункІым кІэлъыкІоу зэрэзэблихъоу, тэри хэбзэ гъэнэфагъэ тыдэмыхэу тхэлъын фае, — ыющтыгь лыжь Іушым.

Нахьыжъэу къуаджэм дэсхэр зэрэугьоихи, унэшьошІхэу, упчІэжьэгъухэу куп агъэнэфагъ — Хасэ зэхащагъэ. Къахьирэ пащэу агъэнэфагъ. Ліыжъ Іушэу, зафэу, ипсалъэ зыкъыпхишІэу ар къычІэкІыгъ. Жъымэ гъэшІэ гъогоу къакІугъэм илъэуянэхэр, мытхыгъэ гъэсэпэтхыдэхэу агъэпсэуалъэхэзэ, къэтэджырэ Іофыгъохэр зэхафыщтыгъэх. Къахьир апэрэ унашъоу къышІыгъэм диштэу, адыгэ шъуашэр ащымыгъэу, Хасэм хэтхэр Іофым хэплъэнхэр хэгьэкІи, зэхэсыгьом къэкІонхэ, къычІэхьанхэ фитыгъэхэп. Етlани лъэпкъ Іофхэр зэхафыхэ зыщыхъурэм, шъуашэр фыжьын фэягъэ. Ащ мэхьанэшхо ритыщтыгъ ежь пащэм. «Гури кІышъори къабзэхэу, шъуашэри фыжьэу, бжьыгъэ хэмыхьэу, а пстэури нэрылъэгьоу цІыфмэ алъэгъузэ тиІофхэр зэхэтфынхэ фае» ыloщтыгъ. Шъыпкъагъэу ахилъхьагъэм къыхэкІэу, адыгэ шъуашэ зыщымыгъым кloхэу цlыфхэр еупчіыжьыщтыгьэхэп, ыюрэри аштэщтыгъэп. Зыгорэм иІуагьэ еджэнджэшхэ зыхъукІэ, къуаджэм дэсхэр еупчІыжьыщтыгъэх «ар къыозыІуагъэм адыгэ шъуашэ щыгъыгъа?» aloти. Джащ тетэу апэрэ унэшъошІ Хасэу адыгэмэ захащагъэм непэ зетхьэрэ шэн-хабзэхэри къыдежьагъэх.

-печт еІиг ечаренеча чжеІШ къым ишъуашэ ІэкІэпхын плъэкІыщтэп. Тэ тишъуашэ тищыІэкІэ-псэукІэ къыхэкІыгъ. Ащ къенэцІыщтыр бэ, зэтырахэу къаублэщт, ау шъуашэр зыІыгъын фаер тэры. Зезыхьанэу зытефэрэр тэры!

Джащ къыщегъэжьагъэу адыгэмэ шъуаши Хаси яІэ хъугъэ. Жъыхэри къушъхьэм рамыдзыхыжьыхэу, агъашіохэу, альытэхэу, упчІэжьэгьухэу къагъэнэжьыгъэх.

> ГЪУКІЭЛІ Нурбый. 2016-рэ ильэс.

О ЕДЖЭГЪУ СЫХЬАТ

Пщэрыхьакіэ зэрагъашіэ

Гъэтхапэм ыкІэм Лъэпкъ тхыльеджапІэм зэІукІэгъу сыхьат «История кулинарии» зыфиІорэ темэмкІэ зэхащэгъагъ. Ащ хэлэжьагъэх АКъУ-м и Мыекъопэ къэралыгъо гуманитар-техническэ колледж иеджакІохэр. КъиІотыкІыным электроннэ къэгъэлъэгъонри игъусагъ.

«Зибэ пшІэрэм урыІаз» зэраlорэр къыдалъытэзэ, гъомылэпхъэшІ ыкІи цІыфхэм ашхыщтыр гъэхьазырыгъэн сэнэхьатыр зэзыгъэгъотыхэрэм la-

нэм къытехьэрэ гьомылэпхъэ зэфэшъхьафхэмкІэ амышІэщтыгъэ гъэшІэгъоныбэ къафа-Іотагъ. Хэти ышхырэм идэгъугъэ-къэбзагъэ ыкІи иІэшІу-

гъэ ищыІэныгъэ зэрепхыгъэр нафэ. Ащ елъытыгъэу шхыныгъохэм ягъэхьазырынкІэ зызыгъэсэрэ ныбжьыкІэхэм щэм, псым, лым, хьалыгъум ямэхьанэ къафаІотагъ.

Ижъ дэдэм къыщежьэу хьаджыгъэ зэфэшъхьафхэм, щэм, лым ахэшІыкІыгъэ шхынхэр цІыфым анахь кІуачІэ фэхъухэу къызэрэрык орэр агурагъэІуагъ. ЗыхэпшІыкІын гъомылапхъэ уиІэмэ, упщэрыхьаныр мыкъиныжьэу зылъытэхэрэр щыІэхэми, пщэрыхьакІэми, шхыныгъо пэпчъ игъэхьазырын уфэсакъэу, уегугъуныр лъэшэу ищыкІагъ.

Зэнэкъокъум рагъэблэгъагъэх

Еджэгъу сыхьатыр зыфызэхащэгъэ еджакІохэми гулъытэ яІэу къычІэкІыгъ. Сэнэхьатым зыфаузэнкІынымкІэ къафэгумэкІыгъэ тхылъеджапІэм иІофышІэхэр студентхэм азыфагу шыкІощт зэнэкъокъоу «Урыс тхьацухэкІ гъэжъагъэхэр» зыфи-Іорэм жюрим хэтынхэу рагъэблэгъагъэх.

Іофтхьабзэр еджапІэм илабораториеу Іэмэ-псымэхэмкІэ зэтегъэпсыхьагъэм щыкІуагъ. Сэнэхьатым, пщэрыхьэкІэ зэфэшъхьафхэм зафэзыгъасэхэрэми

агу етыгъэу, ашІэрэм аІэ екІоу, Іэпкіэ-лъапкіэхэу, дахэу Іабэхэу зыкъагъэлъэгъуагъ.

Къыхэгъэщыгъэн фаер, мы колледжым сэнэхьатыбэкІэ ныбжык Іэхэр зэрэщырагъаджэхэрэр, теориер ыкІи практикэр сыдигьокІи зэготэу зэрагьэцакІэрэр ары. Колледжым къычІитІупщыгъэхэм ухьазырыныгъз дэгъу зэряІэр Адыгеим ыкІи Краснодар краим къыщагъэшъыпкъагъ. Джы ашІуабэ шІэу, практикэр ащахьынэу анахь шхэпІэ дэгъухэм, хьакІэщхэм къащяжэх.

ПщэрыхьэкІо ныбжьыкІэхэм шхын зэтефыгъабэ къагъэхьазырыгь: зэтепшІыкІ хьалыжьо зэмылі эужыгь охэр, мы і эрысэ пирогыр, тортхэр, кІэкъощыхьэ ІэшІухэр. Ахэм атегъэпсыхьэгъэ къиІотыкІын-къэгъэлъэгъонри ягъусэжьыгъ. НыбжьыкІэхэр агукІэ фаехэу сэнэхьатыр къызэрэхахыгьэр мыгьуащэу, нэут-

хэ нэгушІуагъэх, ІэбэкІэ-шІыкІэм фэгъэсэгъагъэх. ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет. Сурэтхэр Іофтхьабзэм къышытетхыгъэх.

🔷 лъэпкъ шіэжьымрэ щыіэныгъэмрэ

Японием къикІыгъэхэм ташІогъэшІэгъон

Японием къикІыгъэхэм лъэпкъ гупшысэу къаІэтыгъэр зы илъэскІи зэшІопхын плъэкІыщтэп. Ар къыдэтлъытэзэ, зэхахьэу зыхэлэжьагъэхэм еплъыкІ у афытиІ эр зэфэтхьысыжьы тшІоигъу. ШІэныгъэлэжьэу Ицудзи Тангику, музыкэм пыщагъэу Чика Шинохара льэпкъ зэфэшъхьафхэр искусствэм ыбзэкІэ зэдагьэгущыІагьэх.

Апэрэ зэІукІэгъур

Хэгьэгу чыжьэм къикІыгьэхэм апэрэу уаlукlэмэ, сэламым нэмыкІэу сыда зэдэгущыІэгъур къызыщебгъажьэмэ нахьышlур? Лъэпкъ искусствэм щызэлъашІэрэ ГъукІэ Замудин къызэриІуагъэмкІэ, Японием къикІыгъэхэр адыгэхэм афэдэх, псынкІэу уагурыІощт.

Ицудзи Тангику урысыбзэр ешІэ. Хоккайскэ университетым идоцент, филологием пыщагь. ЯпчъагъэкІэ бэ мыхъурэ лъэпкъэу айнхэм, чІыпІэрыс льэпкъхэм ятарихъ, якультурэ, -мехне-леше-тев дехебах-нешя кІэ егъэжьэпіэшіухэр ышіыгьэх. Ишъхьэгъусэу Чика Шинохара орэдыlу, музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм афэнэІуас.

— Адыгеим дэгъоу къыщытпэгъокІыгъэх, — къаІуатэ япон хьакіэхэм. — Гумэкіэу тиіэр тщагъэгъупшагъэу къытщэхъу. ГъукІэ Замудин адыгабзэр тегъашІэ...

ХьакІэхэр мэшхых, зэІукІэгъум гукІэ зэрафэхьазырхэр къахэщы.

Ректорым дэжь

Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хъунэго Рэщыдэ хьакіэхэр Іукіагьэх. Ицудзи Тангику къызэриІуагъэу, Японием имызакъоу, айнхэр Урысыем ишъолъырэу Сахалин, нэмыкІхэм арысых. Урысыем щыпсэурэр айн нэбгыри 105-рэ ныІэп. Яныдэлъфыбзэкіэ тхакіэ ашіэрэп, алфавитэу афызэхагъэуцуагъэр икъоу агъэфедэрэп. ГумэкІыгьоу яІэр нахьыбэ хъунымкІэ щынагъо щыІ.

Хъунэго Рэщыдэ Адыгэ къэралыгъо университетым июбилей зэрэхагъэунэфыкІыгъэм, уахътэм диштэрэ зэхъокІыны-

гъэхэм къатегущы агъ. Хоккайдэрэ Адыгеимрэ яапшъэрэ еджапІэхэм язэпхыныгъэхэр агъэпсынхэмкІэ амалхэр щыІэхэу Р. Хъунагом ылъытагъ.

Адыгеир къызэрэхагьэщыгьэр

Интернетым ихъытыу Циудзи Тангику еплъызэ, адыгэмэ ямузыкальнэ Іэмэ-псымэу шыкІэпщынэр ылъэгъугъ, зэгъэпшэн-гъэкІэ бэ мыхъухэу Урысыем зэрэщыпсэухэрэр, тарихъ гъэшІэгьон яІэу дунаим зэрэтетхэр къыдилъытэхи, гьогу чыжьэ къытехьанэу мурад ышІыгъ. Лъэпкъэу айнхэм адыгэхэр аригьапшэхэзэ, якультурэ, ягьэсэныгъэ зэфихьысыжьы шІои-

— Адыгеим ащ фэдиз гъэхъагъэ иІэми тшІэгъахэп, къаlуатэ хьакlэхэм. — Адыгабзэр къэралыгъуабзэу шъуиІ, орэд дахэхэр композиторхэм аусыгьэх, шІэныгьэлэжьхэм яюфшІагъэ дунэе мэхьанэ етэты

Пресс-зэхахьэр

Адыгэ къэралыгъо университетым итхылъеджапІэ пресс-

конференциеу щыкІуагъэм, шІэныгъэлэжьхэу Бырсыр Батырбый, Пэнэшъу Уцужьыкъо, Унэрэкъо Рае, Емык Нурджан, ЛэупэкІэ Нурбый, общественнэ Іофыгъохэм апыщагъэу Чэмышьо Гъазый, искусствэм иІофышІэхэр, студентхэр къыщыгущы агъэх, упчабэ хьак эхэм аратыгъ.

Японием макІэ хъурэ лъэпкъхэм якультурэ къыщаухъумэ, ау Іофхэр икъоу лъыкІуатэхэрэп. Айнхэм афэдэ лъэпкъхэм яныдэлъфыбзэ ашІомыкІодынымкІэ Адыгеим щысэ зэрэтырахыщт амалхэр хьакІэхэм къаІотагъэх. Тэ, адыгэхэм, литературэу тиІэр дунаим щашІэ, айнхэм тхыгъэ яІэп пІоми хъущт.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэ игуадзэу Шъэуапціэкъо Аминэт иупчіэхэр лъэпкъ искусствэм ишІэжь, игъэфедэн афэгъэхьыгъагъэх. Лъэпкъ фольклорым цІыфыр зэрипіурэр, орэдхэр лізужхэм зэІэпахызэ гъашІэм зэрэщылъагъэкІуатэхэрэр, нэмыкІ къэбархэр гъэшІэгъоныгъэх. Адыгэхэм пэсэрэ ліыхъужъ орэдэу къалъыІэсыжьыгъэхэр хьакІэмэ зэхахыгъэх.

ЛэупэкІэ Нурбый археологием нахь дихьыхызэ, лъэпкъ шІэжьым изыкъегъэІэтын нэбгырабэмэ зэдыряюфэу зэрэщытыр щысэшІухэмкІэ къыушыхьатыгъ. ШІэныгъэлэжьэу Пащты Мадинэ иупчІэхэр бзэмрэ искусствэмрэ язэпхыныгъэхэм яхьылІагьэх. Заохэм къапкъырыкІэу дунаим текІодыкІыгьэ льэпкъхэм ятарихъ хьа-

кІэхэр щыгъуазэх. Адыгэхэм зэо хьылъэхэр къызэранэкІынхэ, пытэу алъэ теуцонхэ зэралъэкІыгъэм осэ ин фа-

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкіэ иколледж ыуж хьакІэхэр Лъэпкъ музеим рагъэблэгъагъэх, адыгэ хьакІэщым гущыІэгъу щызэфэхъугъэх.

ХьакІэщыр лъэпсэшІум ипытапі

Японхэм ямузыкальнэ Іэмэпсымэу тонкори бзэпси 5 иІ. Чика Шинохара орэдыр къыхедзэ, ишъхьэгъусэ къыдежъыу. Орэдышъом уедэІузэ, адыгэ мэкъамэхэм афэогъадэ. Зэгоедмехнопк едмехетидь мед зэдэпсэущтыгьэхэу, зэгьунэгьухэу къыпщегъэхъу.

ТиныбжьыкІэхэў Осмэн Нурай, Пащты Гупсэ, ЛІыбзыу Щан, Гъогъо Дамир шыкІэпщынэхэмкІэ къадежъыухэзэ, тилъэпкъ орэдхэр къаlуагъэх. ЗэлъашІэрэ Нэгэрэкъо Казбек къэмылапщ, шыкІэпщынау, орэдыІу. Шэбатныкъо фэгъэхьыгъэ нарт орэдыр къызэриюгъэ шыкІэм хьакІэщым щызэІукІагъэхэм осэ ин фашІыгъ.

Гъукіэ Замудин якіэщакіоу Дугъ Эрсин, Едыдж Севилэ, Хъунэ Семэ, ШэрэлІыкъо Хьамиджэ, Боджэкъо Бэлэ, Шъхьэбэцэ Маринэ ижъырэ адыгэ орэдхэр къаlуагъэх. Япон хьакіэхэм яорэдхэри хьакіэщым шызэхэтхыгъэх.

ЕплъыкІэхэр

ІэкІыб къэралыгьохэм къарыкІыжьыгъэхэу Цэй НэшІат, Едыдж Севилэ, Едыдж Мэмэт, Бажь Кая, МэщфэшІу Нэдждэт, Урысыем изаслуженнэ артистэу, Адыгеим инароднэ артистэу Пэрэныкъо Чатибэ, журналистхэу ГъукІэлІ Сусанэ, Борэкъо Фатимэ, Шъхьэлэхъо Маритэ, сурэтышІ-модельер цІэрыюоу Стіашъу Юрэ, искусствэм июфышіэхэу гущыіэгъу тызыфэхъугъэмэ адыгэхэмрэ японхэмрэ якультурэ зэрагъапшэзэ, лъэпкъхэр зэфэзыщэрэ мэкъамэхэр, усэхэм ахэлъ гупшысэхэр зэрэгьэшІэгьонхэр хагъэунэфыкІыгъэх.

Пчэгур alыгъ

ГъукІэ Замудин шыкІэпщынэр хьакІэхэм шІухьафтын афишІыгъ. Японием къикІыгъэхэм тонкори дахэр 3. ГъукІэм нэпэеплъ шІухьафтын къыфашІыгъ. ХьакІэщым щыкІогъэ зэхахьэр адыгэ джэгукІэ аухыгъ. Уджым зынэсыхэм, Ицудзи Тангикурэ Чика Шинохарарэ зэгъусэхэу пчэгум къихьагъэх, тіурытіу къашъом хилъэсагъэх...

ХьакІэхэр Іофшіапіэу «Нанэм» зэкlохэм, чынэ зэрешlагъэхэр, ГъукІэ Замудин иІэшагъэхэр зэрашюгъэшэгъоныгъэр къытфаІотагъ. Археологэу Тэу Аслъан лъэпкъым итарихъ зэрэбаим щигъэгъоза-

– Гушъхьэ кіуачіэр зыіэтырэм уасэ зэрэфэпшІыщтыр сшіэрэп, — къеіуатэ Ицудзи Тангику. — Дэхагъэу Адыгеим щытлъэгъугъэр егъашІи тщыгъупшэщтэп. Гуфэбэныгъэ ахэлъэу къызэрэтпэгъокІыгъэхэм шІэныгъэлэжь Іофыгъоу дгъэцакІэрэр къытфигъэпсынкіэщт. Шъопсэу, хъяркіэ.

Аужырэ гущыІитІур хьакІэм адыгабзэкІэ къабзэу къыти-Іуагъ.

ШІукІэ Тхьэм тызэфехь.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Сурэтхэр зэхахьэм къыщы-

• АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Урысыем и Къыблэ шъолъыр атлетикэ онтэгъумкІэ изэнэкъокъу Адыгэ къэралыгъо университетым мы мафэхэм щык Гуагъ. Хъульфыгъэхэри, бзыльфыгъэхэри щылычым ебэныхэзэ, яІэпэІэсэныгъэ къагъэлъэгъуагъ.

Батырхэр ГУГЪЭМ илъэгъохэщых

Гъэтхапэм и 30-м къышыублагъэу мэлылъфэгъум и 3-м нэс спортсменхэм якъулайныгъэрэ кІуачІэмрэ зэпхыгьэхэу зэрагьэфедэхэрэм тшІогъэшІэгъонэу тылъыплъагъ. Анахьэу къыхэдгъэщырэр атлетикэ онтэгъум пылъхэм хэхъоныгъэхэр зэрашІыхэрэр ары. Къуаджэхэм адэс кlaлэхэм ящытхъу тюнымкіэ чіыпіэ титэу тэлъытэ.

Егъэжьапіэм ишъэфхэр

Спорт лъэпкъ пэпчъ шъэф хэхыгъэхэр иlэх. Гущыlэм пае, футболым гъэхъагъэ щыпшІыным фэшІ командэм ешІакІэу къыгьотыгьэм мэхьэнэ ин раты. Атлетикэ онтэгъум пыщагъэхэр пчэгум къызихьэхэкІэ, ежьхэм яльытыгьэр зыдашІэжьы. Спортсменыр изакъоу щылычым ебэны, ау ыгу ихъыкІырэр хэта зышІэрэр? Тренер-кІэлэегъаджэу ипащэхэм, къуаджэу е къалэу зыщыщым аціэ зэриіэтыщтым, нэмыкІхэм ягупшысэ.

 КІуачІзу, къулайныгъзу уиІзр зэхэугьоягьэхэу дэгьоу бгьэфедэнхэ фае, — ею тренер-кіэлэегъаджэу Джамбэчые Іоф щызышІэрэ Чэмбэхъу Анзор. — Нэгъэупіэпіэгъум къыкіоці спортсменым къыдэхъущтыр Тхьэм нэмыкі ымышізу уахътэ къыхэкіы.

Апэ ишъыгъэхэр

Яонтэгъугъэхэм ялъытыгъэу батырхэр зэнэкъокъугъэх. Килограмм 56-м нэс къэзыщэчырэмэ якуп гугъэу етпхыщтыгъэр макІэп. Ростов хэкум къикІыгъэ Антон Александровым тюштэгъукІэ кг 205-рэ къыІэти, дышъэ медалыр къыдихыгъ. Кощхьаблэ щапІугъэ Хъыщт Хьазрэтбый чемпионым килограмми 10-кІэ ыуж къинагъ, ятІонэрэ чІыпІэр къыхьыгь. Тренерхэу Выкъэ Рэщыдрэ Сихъу Аслъанрэ Хь. Хъыштыр агъасэ.

Тиреспубликэ щыщ кlалэхэу Гъыщ Зурабрэ Дзэсэжъ Аслъанрэ я 5 — 6-рэ чІыпІэхэр къыда-хыгъэх. Спортсмен ныбжьыкІэхэм япащэх тренер-кІэлэегъаджэхэу Сихъу Къэплъан, Сихъу Аслъан, Сихъу Рэмэзан.

Килограмм 62-м нэс къэзыщэчыхэрэм якуп Краснодар краим икъалэу Шытхьалэ щапlугъэ Андрей Покатиловым дышъэ медалыр къыщихьыгъ. Адыгеим щыщэу Беданэкъо Тимур я 5-рэ чІыпІэр къыфагъэшъошагъ, тренерхэр А. Джымэкъомрэ А. Чэмбэхъумрэ.

УяплъынкІэ гъэшІэгъоныгъэ къодыеп, жьы къэмыщэу узыІэпащэщтыгъ кг 69-м нэс къэзыщэчыхэрэм. Краснодар краим икъалэу Псыфабэ къикІыгъэ Сергей Петросян Европэм ичемпион, Урысыем спортымкІэ изаслуженнэ мастер. Тюштэгъукіэ килограмм 288-рэ къыІэти, дышъэ медалыр къыдихыгъ. Тыжьын медалыр зыхьыгьэри Краснодар краим щыщ. Алексей Малюк кг 4-кІэ чемпионым ыуж къинагъ. Адыгеим ибатырэу Кобэщыч Аслъан я 4-рэ чІыпІэр къыдихыгъ, тренерхэр М. Уджыхъумрэ А. Сихъумрэ. Выкъэ Рэмэзанэ я 8-рэ хъугъэ, тренерхэр Р. Выкъэмрэ А. Сихъумрэ.

Килограмм 77-рэ къэзыщэчыхэрэм рэхьатныгъэ яІагъэп. Ермэлхьаблэ щыщ Размик Унанян чемпион хъугъэ, кг 317-рэ ригъэкъугъ. Адыгеим ибатырэу Владислав Луканинми тюштэгъукіэ кг 317-рэ къыІэтыгъэр. ГъэшІэгьоны, рывокым кг 147-рэ къыщиІэти, килограмми 10-кІэ чемпионым ыпэ ишъыгъ, ау толчокыр зегъэцакІэм кг 10-кІэ нахь макІзу ыІэтыгъ. Спортсменхэм яонтэгъугъэ елъытыгъэу хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр афагъэшъошагъэх. Р. Унанян грамм 60кІэ нахь псынкІэу зэрэщытым фэшІ дышъэр ыхьыгъ. В. Луканиным ипащэх В. Луканинымрэ Р. Сихъумрэ. Тиспортсменхэу Алексей Рудневымрэ Александр Мингалевымрэ я 8-рэ ыкІи я 12-рэ чІыпІэхэр къахьыгъэх.

Килограмм 85-рэ къэзыщэчыхэрэм Руслан Сайбатдаловыр къахэщыгъ, ар Анапэ щыщ. Адыгеим иліыкіоу Шакіо Рустам джэрз медалыр къыдихыгъ, тренерхэр И. Шъаукъомрэ А. Чэмбэхъумрэ. ШхончыбэшІэ Руслъан я 5-рэ, Артем Телешовыр я 7рэ хъугъэх. Тренерхэр Ю. Къэзэнчыр, А. Чэмбэхъур, В. Васюхиныр.

Килограмм 94-рэ къэзыщэчхэрэр щылычым зэребэныхэрэм тыльыпльэзэ, Адыгеим ибатырхэм медальхэр къызэрамыхьыщтхэр тшІэщтыгьэ. Краснодар краим къикІыгъэ Александр Ивановым тюштэгъукіэ кг 365-рэ къыІэти, чемпион хъугъэ. ЯтІонэрэ чІыпІэр къыдэзыхыгъэ Давид Библэ килограмми 9-кІэ ыуж къинагъ. Тиспортсменхэу Евгений Молчановым я 7-рэ, ДышъэкІ Налбый я 8-рэ чіыпІэхэр къахьыгъэх, тренерхэр А. Красновыр, А. Джымэкъор, А. Чэм-

Килограмми 105-м итхэм яуплъэкІунхэм упчІабэ къагъэтэджыгъ. Волгоград иліыкіоу Виталий Батюцкэр килограмми 5кіэ апэ ишъыгь, зэкіэмкіи къыіэтыгъэр кг 370-рэ. ТичІыпІэгьоу Александр Горловыр я 4-рэ хъугъэ. Шъэожъ Алый я 9-рэ чІыпІэм нахь лъагэу дэкІоен ылъэкІыгъэп, тренерхэр Р. Казаковыр, Ю. Къэзэнчыр, А. Джымэкъор.

Тибатырэу Родион Бочковыр мы купым хэтынэу щытыгь, ау Европэм изэнэкъокъу зэрэкІощтым фэшІ Къыблэм изэІукІэгъухэм икъоу ахэлэжьагъэп.

Килограмми 105-м нахьыбэ къэзыщэчырэмэ Игорь Ермиловыр анахь лъэшыгъ. ТичІыпІэгъу кг 357-рэ тюштэгьукіэ къыіэтыгь, дышъэр къыфагъэшъошагъ, тренерхэр В. Вороновыр, Р. Казаковыр, А. Сихъур. Игорь Вороновым джэрз медаль къытфихьыгъ, тренерыр В. Вороновыр ары.

Бзылъфыгъэхэр апэрэ мафэм зэнэкъокъугъэх. Краснодар краим къикІыгъэхэр анахь лъэшыгъэх.

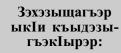
Краснодар краим ихъулъфыгъэхэм яхэшыпыкІыгъэ командэ апэрэ чІыпІэр къыдихыгь. Адыгеим ибатырхэр ятІонэрэх, Ростов хэкур ящэнэрэ хъугъэ.

Зэнэкъокъухэр зэхэщакІохэм зэфахьысыжьыгъэх, Европэм изэlукlэгъухэм, нэмыкl турнирхэм ахэлэжьэщтхэр къыхахыгьэх. Адыгэ Республикэм атлетикэ онтэгъумкІэ икІэлэцІыкІуныбжьыкІэ спорт еджапІэ идиректорэу, зэнэкъокъум исудья шъхьаlэу Сихъу Рэмэзанэ кlэух зэхахьэм къыщыгущыІагь, гъэхъагьэ зышІыгьэ батырхэм къафэгушIуагъ.

Р. Сихъум зэрилъытэрэмкіэ, атлетикэ онтэгъур зы чІыпІэ итэп, сэнаущыгъэ зыхэлъ батырхэм зэнэкъокъухэм медальхэр къащахьызэ, яІэпэІэсэныгъэ хагъахъо, кlуачlэр апсыхьэ.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Сурэтхэр зэнэкъокъум къыщытетхыгъэх.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

> Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

> Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 5063 Индексхэр 52161 52162 Зак. 162

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗышыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

> МэщлІэкъо Саид

Редактор шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІмжь зыхьырэ секретарыр

Хъурмэ Хъусен

